

Harrastukset lapsen ja nuoren hyvän kehityksen tukena

Sanni Sulonen, sannisulonen@gmail.com, ilma-akrobatia ja tankotanssi

Harrastukset tarjoavat parhaimmillaan lapsille ja nuorille mahdollisuuksia kokea osallisuutta, oppimisen iloa ja itsensä kehittämistä turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä. Erityisen tärkeäksi nämä kokemukset nousevat, jos muut toimintaympäristöt, kuten koti tai koulu, eivät pysty tarjoamaan riittävää tukea. Tässä esseessä tarkastelen, kuinka harrastustoiminta tukee lapsen ja nuoren hyvää kehitystä, keskittyen kuulluksi ja nähdyksi tulemisen kokemusten tärkeyteen oman, erityisesti tankotanssi ja ilma-akrobatiaympäristössä hankitun, asiantuntijuuden kautta.

Jari Sinkkosen ja Raisa Cacciatoren näkemykset sekä Kaisa Vuorisen vahvuuspedagogiikan periaatteet tarjoavat ohjaajalle työkaluja tukea lasten itsetuntoa, vahvuuksia ja osallisuutta. Ohjaajana pyrin tarjoamaan ympäristön, jossa jokainen oppilas kokee olevansa tärkeä osa ryhmää, riippumatta taustastaan tai teknisistä taidoistaan. Kuulluksi ja nähdyksi tulemisen kokemus, ryhmään kuulumisen ja vahvuuksien huomioiminen ovat keskeisiä tekijöitä lapsen itsetunnon ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Inklusiivisuuden ja moninaisuuden huomioiminen ohjauksessa rikastuttaa ryhmiä ja mahdollistaa sen, että jokainen lapsi voi kokea merkityksellisyyden tunteita. Tämä ei ainoastaan tue yksilön hyvinvointia, vaan vahvistaa myös koko ryhmän yhteishenkeä ja kykyä toimia yhdessä.

1 LASTEN JA NUORTEN PEDAGOGISEN TUEN TARPEET JA NIIDEN OHJAUKSELLINEN TUKEMINEN

Sinkkonen korostaa, että lapsen ja nuoren kehitys edellyttää turvallisia ja hyväksyviä suhteita sekä mahdollisuutta kokeilla ja epäonnistua ilman pelkoa arvostelusta. Harrastustoiminnassa ohjaajalla on keskeinen rooli yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistajana sekä turvallisen oppimisympäristön ja tuen mahdollistajana. Turvallinen ja hyväksyvä oppimisympäristö auttaa lasta kehittämään

psykkisiä ja motorisia valmiuksiaan sekä taitoja kohdata pettymyksiä rakentavasti. Ilma-akrobatia ja tankotanssi tarjoavat fyysisten taitojen harjoittamisen lisäksi mahdollisuuden kehotietoisuuden vahvistamiseen, mikä on tärkeä osa lapsen minäkuvan kehitystä. Sinkkosen mukaan ryhmässä toimiminen kehittää sosiaalisia taitoja ja antaa lapselle kokemuksen siitä, että hän kuuluu johonkin (Sinkkonen, 2024).

Cacciatore puolestaan painottaa, että lapsen tulisi tuntea itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi ilman suorituspaineita. Onnistumisen kokemusten rinnalla kuulluksi ja nähdyksi tuleminen ilolla on keskeinen tekijä, joka rakentaa lapsen tervettä itsetuntoa (Cacciatore, 2024). Palautteen merkitys korostuu: osallistujalle on tärkeää saada kuulla, että hän on riittävä sellaisena kuin on, ja että hänen ainutlaatuisuutensa huomataan. Harrastustoiminnassa tämä voi tarkoittaa yksilöllistä kehumista pienistä edistysaskeleista, kuten uskalluksesta kokeilla uusia liikkeitä.



Kuva 1. Harrastustoiminnan ohjaamisen parhaita hetkiä on, kun voi tarjota oppilaalle kokemuksia, joissa hän tulee nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään, ja kasvattaa ilon ja liikunnan riemun kautta eheän itsetunnon omaavia nuoria (Aerial Unlimited ry 2023)

2 MONINAISUUDEN HUOMIOIMINEN JA OSALLISTAMISEN KEINOT INKLUSIIVISESSA HARRASTUSTOIMINNASSA

Harrastuksilla on erityisen suuri merkitys lapsille ja nuorille, joiden muu toimintaympäristö ei tarjoa riittävää tukea. Sinkkonen tuo esiin, että turvalliset harrastusympäristöt voivat toimia korjaavina kokemuksina lapsille, jotka ovat kohdanneet turvattomuutta tai epäonnistumisia muualla (Sinkkonen, 2024). Ohjaustoiminnassa minulla on tullut vastaan lapsia ja nuoria, jotka ovat kokeneet olevansa jatkuvasti epäonnistuneita ja huonoja liikunnassa ja elämässä. Nämä ajattelutavat ovat juontaneet juurensa etenkin koululiikunnassa ja joukkueurheilussa koettuihin suorituskorosteisiin ja stereotyyppisiin kokemuksiin. Ilma-akrobatiassa löysimme kuitenkin harjoitteita, joissa oppilaat kokivat onnistumisia. Keskeisessä roolissa on ollut ryhmän tuki ja erilaisuutta kunnioittava sekä luovan ilmaisun salliva ilmapiiri. Kehuminen pienistäkin edistysaskelista antaa oppilaille itsetuntoa ja rohkeutta yrittää enemmän ja päästä eroon kehittymistä rajoittavista ennakkokäsityksistä tai lokeroinneista. Tällainen sensitiivinen ohjaus vahvistaa lapsen kykyä kohdata myös vaikeuksia.

Cacciatore muistuttaa, että lapset oppivat parhaiten myönteisessä ympäristössä, jossa keskitytään vahvuuksien vahvistamiseen eikä virheiden korjaamiseen (Cacciatore, 2024). Tämä ajattelu resonoi vahvuuspedagogiikan kanssa ja tarjoaa työkalut yksilölliseen ja inklusiiviseen ohjaukseen. Lajissa turvallisen harjoittelun ja liikkumisen kannalta oleellista on noudattaa tiettyjä tarkkoja ohjeita ja ohjaajan velvollisuus on opastaa tekemään liikkeitä turvallisesti. Ohjauksellisesti on kuitenkin mahdollista näissäkin tilanteissa keskittyä oppilaan vahvuuksiin ja kehua esimerkiksi oppilaan sinnikkyyttä ja rohkeutta opetella uusi, vähän pelottavakin liike, turvallisella tekniikalla. Lapsi, joka ei aluksi onnistu teknisesti, voi saada kehuja myös luovuudestaan. Näin lapselle syntyy kokemus merkityksellisyydestä, mikä voi kantaa myös muissa elämänalueissa. Yksilöivällä positiivisella palautteella, on suuri merkitys lapsen minäkuvan rakentumiselle. Palautteella osoitetaan, että lapsi nähdään ja hänen panostaan arvostetaan.

Kuulluksi ja nähdyksi tuleminen ilman suorituskeskeisyyttä on itsetunnon perusta. Lapsen tulee kokea, että hän on riittävä sellaisena kuin on. Tämä tarkoittaa, että harrastuksissa ei keskitytä ainoastaan tuloksiin, vaan myös prosessiin ja osallistumiseen. Esimerkiksi ilma-akrobatiassa lapsi voi saada kehuja paitsi teknisistä saavutuksista myös yhteistyöstä, yrityksestä ja muiden auttamisesta. Tällaiset kokemukset voivat antaa lapselle turvaa ja iloa sekä luoda ryhmään kuulumisen tunteita erityisesti silloin, kun muut elämänalueet tuottavat pettymyksiä.

Inklusiivisuus on keskeinen osa omaa ohjausfilosofiaani. Harrastustoiminnan tulee olla saavutettavaa kaikille lapsille ja nuorille riippumatta heidän taustastaan, kielestään tai kyvyistään. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokainen lapsi otetaan huomioon yksilönä, ja toimintaa mukautetaan tarpeen mukaan. Esimerkiksi kielellisissä tai sanoittamisen haasteissa voi hyödyntää visuaalisia apuvälineitä, kuten kuvia liikkeistä ja mallisuoritusten toistoa. Parityöskentelyssä hyödynnetään oppilaiden vahvuuksia ja luodaan kokemuksia kunkin erilaisuuden arvostamisesta ja tärkeydestä ryhmän ja yksilön kasvun pääomana. Tällainen ilmapiiri edistää lasten oikeuksien toteutumista, erityisesti oikeutta kehitykseen ja turvalliseen kasvuympäristöön sekä oikeutta osallistua tasavertaisesti ryhmään ja kokeman onnistumisia, vaikka oppilailla olisi erilaisia lähtökohtia osallistua toimintaan.

Lasten ja nuorten osallisuus ei ole pelkkää läsnäoloa vaan aktiivista osallistumista toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Ohjaajana minun tehtäväni on tukea heidän ideoitaan ja auttaa teknisessä toteutuksessa. Esimerkiksi näytösten koreografioiden luomisessa oppilaille suunnitteluroolin antaminen vahvistaa ryhmän yhteishenkeä ja nuorten kokemusta siitä, että heidän panoksellaan on merkitystä.

LÄHTEET

4. Lähteenä raportti, opetussuunnitelma, esitys tms. materiaali

Cacciatore, R. (2024). *Haasteet taitojen harjoitteluksi, itsetuntoa, innostusta ja yhteishenkeä lisäten*. Pedagogisen toiminnan jatkokurssi -Inklusiivinen pedagogiikka ja lapsen tuen tarpeet harrastustoiminnassa 22.10.2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sinkkonen, J. (2024). *Harrastukset lapsen ja nuoren hyvän kehityksen tukena*.

Pedagogisen toiminnan jatkokurssi -Inklusiivinen pedagogiikka ja lapsen tuen tarpeet harrastustoiminnassa 22.10.2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö

Vuorinen, K. (2024). *Vahvuuspedagogiikka harrastustoiminnan ohjauksessa*.

Pedagogisen toiminnan jatkokurssi -Inklusiivinen pedagogiikka ja lapsen tuen tarpeet harrastustoiminnassa 30.10.2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö

Jatkokurssin pedagogisen tehtäväni saa tekijänimelläni jakaa avoimesti aoe.fi-sivustolla ja artikkelin kirjoittajana olen huolehtinut ja vastaan artikkeliin liittyvien kuvien julkaisuluvasta.